

1413. La fi del comtat d'Urgell

L'Arxiu Comarcal de la Noguera us proposa un taller adreçat a l'alumnat d'Educació Secundària de la mà d'un arxiver. A través d'aquesta activitat, es pretén donar a conèixer la fi del comtat d'Urgell a través de les fonts històriques i comprendre el valor dels fons documentals com a testimoni patrimonial del passat del territori de l'antic comtat d'Urgell.

L'activitat es desenvolupa en dues sessions: la primer part es realitza a l'aula, on els alumnes hauran d'emplenar un quadern en el que es treballa la figura de Jaume II i la successió al tron de la corona d'Aragó, a partir de les fonts de l'Arxiu Comarcal. Per acabar la feina a fer, es pot complementar amb una visita a l'Arxiu. Durant el taller s'explicaran documents medievals de l'antic comtat d'Urgell com són els llibres i els pergamins de privilegis i els segells de cera amb l'heràldica dels antics comtes d'Urgell, etc. A partir de l'observació i l'anàlisi dels diversos documents com pergamins referits a la rendició del comte Jaume II el Dissortat, els alumnes podran conèixer el final del comtat d'Urgell, amb la rendició de Jaume II.

Què cal saber abans de fer l'activitat?

- Conèixer la ubicació de l'Arxiu Comarcal de la Noguera.
- Saber com funciona un arxiu.
- Tenir idea del que és una font documental.
- Haver explicat que actualment totes les accions humanes generem documents i que el conjunt d'aquesta informació va a parar a l'arxiu.
- Conèixer la importància de les fonts documentals.
- Tenir nocions sobre la successió de la corona d'Aragó a la mort de Martí l'Humà.
- Haver sentit a parlar del comte Jaume II el Dissortat.

Objectius didàctics

- Visitar l'Arxiu Comarcal de la Noguera.
- Entendre les funcions d'un arxiu comarcal, com a garant de la conservació de documents antics.
- Conèixer els diferents tipus de documents que es guarden en aquest arxiu.
- Iniciar els alumnes en l'observació i comprensió de documents gràfics per conèixer el passat.
- Valorar la importància de conservar els documents, font de coneixement de la història.
- Aprendre a valorar i respectar el patrimoni documental propi i col·lectiu.

Conceptes

- L'Arxiu Comarcal de la Noguera.
- Tipus de fonts: primàries i secundàries.
- La mort de Martí l'Humà.
- El comte Jaume II el Dissortat.

- El Compromís de Casp.
- La revolta de Jaume II.
- La fi del comtat d'Urgell.
- La visió romàntica de Jaume II segons Serafí Pitarra.

Competències bàsiques

Àmbit social

Dimensió històrica

- Analitzar els canvis i les continuïtats dels fets o fenòmens històrics per comprendre'n la causalitat històrica.
- Aplicar els procediments de la recerca històrica a partir de la formulació de preguntes i l'anàlisi de fonts, per interpretar el passat.
- Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és fruit de les decisions i accions actuals.
- Identificar i valorar la identitat individual i col·lectiva per comprendre la seva intervenció en la construcció de subjectes històrics.

Dimensió geogràfica

- Analitzar diferents models d'organització política, econòmica i territorial, i les desigualtats que generen, per valorar com afecten la vida de les persones i fer propostes d'actuació.

Dimensió cultural i artística

- Valorar el patrimoni cultural com a herència rebuda del passat, per defensar-ne la conservació i afavorir que les generacions futures se l'apropriïn.

Dimensió ciutadana

- Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític.

Àmbit de cultura i valors

Dimensió interpersonal

- Mostrar actituds de respecte actiu envers les altres persones, cultures, opcions i creences.

Dimensió sociocultural

- Comprendre i valorar el nostre món a partir de les arrels culturals que l'han configurat.
- Realitzar activitats de participació i de col·laboració que promoguin actituds de compromís i democràtiques.

Continguts

- Observació de documentació municipal i de documentació patrimonial a fi de conèixer els diferents fons documentals que conserva l'Arxiu Comarcal de la Noguera.
- Explicació de documents medievals com els llibres de privilegis, els segells de cera amb l'heràldica dels antics comtes d'Urgell, els pergamins de la rendició de Jaume II, entre d'altres.
- Deducció i diferenciació de les fonts documentals primàries i les fonts documentals secundàries.
- Deducció d'informació a partir de l'observació dels documents.
- Descoberta de la figura del comte Jaume II d'Urgell.
- Reconeixement dels canvis ocorreguts després del Compromís de Casp.
- Explicació de la figura de Jaume II en l'obra de Serafí Pitarra.

Activitats d'aprenentatge

- Introducció per captar preconceptes dels alumnes.
- Visualització de documents singulars de l'Arxiu Comarcal de la Noguera: els llibres de privilegis, els pergamins i els segells de cera amb l'heràldica dels comtes d'Urgell, entre d'altres.
- Realització d'un quadern sobre la fi del comtat d'Urgell i la personalitat del comte Jaume II amb documents de l'Arxiu.
- Observació i manipulació de fonts documentals.
- Anàlisi de la figura del comte Jaume II.
- Comprensió del canvis que va comportar el Compromís de Casp per a la corona d'Aragó.
- Formulació d'hipòtesis.

Dades de contacte

Arxiu Comarcal de la Noguera
Adreça: Plaça dels Comtes d'Urgell, 6
Telèfon: 973.44.30.56
Pàgina web: <http://cultura.gencat.cat/arxius/acn>
Adreça electrònica : acnoguera.cultura@gencat.cat
Contacte: Maite Pedrol i Giménez.
Horaris: Hivern (octubre/maig), de dilluns a divendres de 9 a 14h.
Tardes de dilluns a dijous de 15.30 a 18h. Estiu (juny/setembre) de dilluns a divendres de 8-15h. Alguns dies tancat a l'estiu.